

Zasady bezpiecznego prowadzenia operacji w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2

poradnik dla przedsiębiorców¹

Ze względu na zaistniałe przypadki niezgodnego z przepisami prawa prowadzenia przez podmioty gospodarcze operacji w zakresie prekursorów narkotykowych, w tym przez podmioty posiadające rejestrację wymaganą przez rozporządzenie (WE) nr 273/2004 PE i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych, Biuro do spraw Substancji Chemicznych zamieszcza niniejsze wytyczne. Mają one na celu ułatwienie oceny wiarygodności kontrahentów, czyli dostawców substancji lub użytkowników substancji (w przypadku podkategorii 2A) i okoliczności poszczególnych transakcji, poprzez wprowadzenie w przedsiębiorstwie nie budzących wątpliwości zasad prowadzenia transakcji mających za przedmiot prekursory narkotykowe.

W dokumencie wykorzystano wytyczne INCB (*International Narcotics Control Board*), *Metodykę w Zakresie Dochowania Należytej Staranności Przez Nabywców Towarów w Transakcjach Krajowych* opublikowaną przez Ministerstwo Finansów oraz doświadczenia praktyczne Biura w zakresie problemów zgłaszanych przez podmioty gospodarcze.

Do najważniejszych zasad, które wpływają na zmniejszenie ryzyka nielegalnego wykorzystania posiadanych przez podmiot prekursorów narkotykowych należą:

1. ograniczona do minimum liczba pracowników mających bezpośredni dostęp do magazynowanych substancji;
2. weryfikacja pracowników, mających dostęp do prekursorów, w celu wyeliminowania osób stwarzających ryzyko nielegalnego wykorzystania tych substancji;

¹ Niniejszy dokument zawiera niewiążące wytyczne dotyczące przepisów rozporządzenia (WE) nr 273/2004 i proponowane sposoby ich wypełniania przez przedsiębiorców prowadzących operacje w zakresie prekursorów narkotykowych. Przypomina się użytkownikom, że jedynym odniesieniem o charakterze prawnym pozostaje rozporządzenie w sprawie prekursorów narkotykowych, a informacje zawarte w niniejszym dokumencie nie stanowią porad prawnych.

3. wydzielenie osobnych, odpowiednio zabezpieczonych i monitorowanych całodobowo miejsc, gdzie przechowywane są prekursory;
4. częste przeprowadzanie inwentaryzacji stanów magazynowych prekursorów;
5. wprowadzenie i stosowanie procedur mających na celu udokumentowanie w firmie obrotu prekursorami narkotykowymi, pozwalających na odtworzenie historii operacji prowadzonych z daną partią substancji.

W transakcjach handlowych związanych z prekursorami narkotykowymi podstawową zasadą powinna być reguła „znam swojego klienta”. Transakcje powinny być zawierane z klientami, o których wiadomo, że prowadzą działalność handlową w odpowiedzialny, zgodny z prawem sposób. Niezależnie od tego, w każdym przypadku należy stosować zasadę ograniczonego zaufania uaktualniając na bieżąco posiadane informacje o kliencie.

W przypadku kontaktu z nowym kontrahentem, przy ocenie potencjalnego ryzyka należy zachować czujność w przypadku następujących czynników:

1. kontrahent był dotąd w branży nieznanymi;
2. wyciąg z rejestru podmiotów gospodarczych (KRS, CEIDG lub rejestru kraju, gdzie ma siedzibę kontrahent) wskazuje, że podmiot niedawno założył działalność gospodarczą;
3. podany w rejestrze podmiotów gospodarczych zakres działalności nie odpowiada deklarowanemu celowi przeznaczenia prekursora;
4. osoba reprezentująca nowego kontrahenta jest znana sprzedającemu jako reprezentująca wcześniej inny podmiot;
5. brak w dostępnych bazach (portale biznesowe, internetowe bazy teled adresowe) informacji o kontrahencie, brak strony internetowej kontrahenta, mimo że jest to przyjęte w danej branży;
6. kontrahent będący spółką kapitałową dysponuje kapitałem zakładowym niewspółmiernie niskim w stosunku do okoliczności transakcji;
7. kontrahent nie posiada zaplecza organizacyjno-technicznego odpowiedniego do rodzaju i skali deklarowanej działalności (np. gdy kontrahent zamierza nabyć większą ilość prekursora w celu wykorzystania go do syntezy innych związków chemicznych, a nie posiada lub nie może udokumentować posiadania odpowiedniej aparatury służącej do tego celu lub pomieszczeń);

8. w przypadku płatności przelewem kontrahent nie zgadza się na proponowane przez sprzedawcę metody zabezpieczenia spełnienia świadczenia;
9. nieznaną dotychczas kontrahent odmawia przedstawienia dokumentacji, np. potwierdzającej wcześniejszą aktywność handlową w zakresie substancji sklasyfikowanych (np. referencje od dotychczasowych kontrahentów posiadających również rejestrację w zakresie obrotu substancjami sklasyfikowanymi);
10. kontrahent zamierza zawrzeć transakcję płatnością gotówkową, gdy jej wartość przekracza określoną przepisami ustawy prawo przedsiębiorców 15 000,0 PLN²
11. kontrahent składa zamówienie telefonicznie lub ustnie bez zamiaru potwierdzenia go w formie pisemnej / elektronicznej,
12. przedstawione dokumenty (zamówienie, upoważnienia i inne) odbiegają od przyjętych standardów, np. są pisane odręcznie, brak druku firmowego, itp.;
13. z kontaktu z kontrahentem wynika, że nie posiada on podstawowej wiedzy na temat branży, w której działa;
14. kontrahent oświadcza, że działa jako pośrednik albo pełnomocnik innego podmiotu;
15. kontrahent wydaje się nie posiadać wiedzy związanej ze standardowymi praktykami stosowanymi w transakcjach handlowych, np. nie zna podstawowej terminologii;
16. niezapowiedziane wizyty w biurze obsługi sprzedającego; budzące podejrzenie zachowanie się w kontaktach bezpośrednich;
17. jako miejsce dostawy przesyłki podano prywatny adres lub miejsce publiczne;
18. cena, którą kontrahent proponuje, znacznie przewyższa cenę zwykle stosowaną w transakcjach dla danego prekursora.

Przy zawieraniu każdej transakcji, w celu dochowania staranności uwzględniającej profesjonalny charakter działania przedsiębiorcy dokonującego transakcji mających za przedmiot substancje sklasyfikowane, przy ocenie kontrahenta należy wziąć pod uwagę następujące kryteria:

² W myśl art. 19 ustawy prawo przedsiębiorców dokonywanie lub przyjmowanie płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą następuje za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy, w każdym przypadku gdy: stroną transakcji, z której wynika płatność jest inny przedsiębiorca oraz jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza równowartość 15 tys. zł, przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według kursu średniego walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji.

1. czy kontrahent, nawet znany sprzedającemu, jest aktualnie wpisany do odpowiedniego rejestru (w Polsce do rejestru przedsiębiorców KRS lub CEIDG lub - w przypadku kontrahenta zagranicznego - w rejestrze w kraju będącym jego siedzibą) oraz czy ma status czynnego podatnika VAT;
2. czy kontrahent posiada ważną rejestrację wymaganą przez rozporządzenie (WE) nr 273/2004, przyznaną przez Prezesa Biura do spraw Substancji Chemicznych lub właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej (aktualny wykaz krajowych rejestracji wraz z ich statusem podajemy na stronie internetowej Biura: <https://www.chemikalia.gov.pl/> w zakładce *Działalność > Prekursory narkotykowe*). W przypadku konieczności zweryfikowania kontrahenta zagranicznego i wystąpienia ewentualnych problemów z dostępem do takich informacji zalecamy kontakt z naszym Biurem.
3. czy forma złożonej deklaracji klienta jest zgodna z obowiązującymi przepisami, np. czy jest podpisana przez osobę uprawnioną, czy czytelnie podane jest imię i nazwisko osoby podpisującej, czy w przypadku osoby prawnej deklarację sporządzono na papierze firmowym z nagłówkiem;
4. czy osoba zawierająca umowę / dokonująca transakcji posiada stosowne pełnomocnictwo do tego działania udzielone przez osobę upoważnioną do udzielania takich pełnomocnictw w imieniu kontrahenta;
5. czy zamówiona substancja odpowiada branży, w której działa klient (np. wątpliwości może budzić zamówienie nadmanganianu potasu przez firmę deklarującą się jako wytwórca rozpuszczalników do farb);
6. czy zamówiona substancja odpowiada zastosowaniu podanemu w deklaracji klienta (np. wątpliwości może budzić fakt, że klient zamówił bezwodnik octowy i podał, że będzie on stosowany przy wyrobie smarów do łożysk);
7. czy kontrahent proponuje zmianę, bez ekonomicznego uzasadnienia, dotychczasowych zasad współpracy. Do propozycji mogących budzić wątpliwość należą w szczególności:
 - przeprowadzenie transakcji w warunkach znacznie odbiegających od uznawanych w branży za gwarantujące bezpieczeństwo obrotu,
 - zmiana warunków płatności na formę gotówkową,
 - zapłata na rachunek podmiotu trzeciego lub rachunek zagraniczny w przypadku kontrahenta krajowego,
 - odstąpienie od praktyki zawierania umów w formie pisemnej / elektronicznej,

- zmiana adresu dostawy na nieznaną dotąd sprzedającemu, zwłaszcza na adres zagraniczny, jeżeli kontrahentem jest podmiot krajowy.

8. czy zamówienie odbiega od dotychczasowych zwyczajowych zamówień danego kontrahenta - do okoliczności mogących budzić wątpliwość należą:

- złożenie zamówienia w nietypowym terminie przy dotychczas regularnych zamówieniach,
- zamówiona ilość prekursora znacznie przewyższa ilości dotychczas zwyczajowo zamawiane,
- zamówiono prekursor dotychczas niezamawiany przez tego kontrahenta,
- gotowość do zapłaty ceny wyższej od dotychczas stosowanej,
- sugestia innego niż dotychczas stosowanego, oznakowania dostawy.

Podane wyżej listy czynników ryzyka nie są wyczerpujące. Ich przeznaczeniem jest zwrócenie uwagi na najistotniejsze - naszym zdaniem - elementy oceny ryzyka zawieranych transakcji w aspekcie możliwości nielegalnego wykorzystania sprzedanego prekursora.

Równocześnie przypominamy, że w przypadku zaistnienia okoliczności mogących świadczyć o zamiarze dokonania przez kontrahenta zakupu prekursora w celu jego nielegalnego wykorzystania lub zawarcia już transakcji, która może budzić wątpliwości, podmiot gospodarczy ma obowiązek powiadomić o tym właściwe organy (Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, organy ścigania) zgodnie z art. 8 rozporządzenia (WE) nr 273/2004 w sprawie prekursorów narkotykowych.

Nielegalny obrót prekursorami oraz naruszenie zasad ewidencji podlega odpowiedzialności karnej na podstawie art. 61, 66, 67, 69, 70 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.